

Veilig werken op hoogte

in samenwerking met
sociale partners bos en natuur

Arbeidsmarktbeleid

Werken op hoogte is 'hoog risicovol werk', omdat het tot ernstig letsel kan leiden. Bij werkzaamheden in bos en natuur wordt veel op hoogte gewerkt, zoals bij boomverzorging en bij het ophangen en schoonhouden van nestkasten. Hoe kan dit werk zo veilig mogelijk uitgevoerd worden?

1 Stel risico's vast bij 'werken op hoogte'

- Ga met een taakrisicoanalyse (TRA) bij elke werksituatie na welke specifieke risico's er zijn bij het werken op hoogte, zoals:
 - Moet er gewerkt worden met zware of gevaarlijke machines?
 - Moeten zware, grote of onhandige materialen getild worden?
 - Zijn er obstakels onder de werkplek (hekken, randen, stenen), die het letsel bij een val kunnen verergeren?
- Neem, als inderdaad sprake is van valgevaar, altijd afdoende maatregelen.

2 Bepaal de veiligste werkwijze

- Gebruik het stroomschema op pag. 2 en bepaal de veiligste werkwijze met: steiger; hoogwerker; werkplateau / trap; ladder of positioneringssysteem / klimmen.
- Stel vast welke veiligheidsmaatregelen er nodig zijn om het werk op hoogte zo veilig mogelijk uit te voeren en wie het werk het beste kunnen doen (op basis van opleiding en ervaring).
- Maak aanvullend, als dat nodig is, duidelijke afspraken met terreinbeheerder / (onder)aannemers over veiligheid op de werkplek, bijvoorbeeld over wegafzettingen, op afstand houden van publiek, verplaatsen van vee e.d.
- Zorg er voor dat de alle noodzakelijke middelen tijdig op de werkplek aanwezig zijn.
- Instrueer de medewerkers van tevoren goed.

► **LET OP:** Economische beperkingen kunnen meewegen, maar slechts beperkt! Een keuze om economische redenen mag nooit leiden tot een gevaarlijke werksituatie

► **LET OP:** Uitgangspunt bij werken op hoogte is dat een ladder *geen werkplek* is. Een ladder kan alleen worden gebruikt waar andere middelen niet kunnen worden ingezet, en alleen voor kortdurende handelingen. Daarnaast mag de ladder gebruikt worden voor stijgen en dalen om op hoogte te komen (tot maximaal 10 meter, mits een ervaren klimmer).

► **LET OP:** De valbeveiliging die gebruikt wordt bij het gebruik van een ladder is feitelijk een positioneringssysteem. Het bestaat uit een harnasgordel met een enkele korte lijn met prusikstrop en karabiner. Voor het gebruik hiervan dient een goede instructie gegeven te worden. Er moet voldoende gelegenheid geboden worden om alles eerst op de grond te oefenen.

3 Zorg ook tijdens het werk voor de veiligheid

- Laat medewerkers niet alleen werken (bij klimwerkzaamheden altijd met z'n tweeën werken).
- Gebruik geen materialen met defecten en zorg er voor dat er voldoende reservemateriaal (lijnen, harnassen, ladders etc.) op de werkplek aanwezig is.
- Laat de medewerker altijd ter plaatse de risico's inschatten, voldoende maatregelen nemen, of afzien van het werk.
- Gebruik handige manieren (bijv. touw met katrol) om grotere / zwaardere spullen naar boven te brengen. Til geen spullen zwaarder dan 10 kilo een ladder op.

- Zorg voor goede communicatieapparatuur als visueel contact tussen grondman en klimmer niet mogelijk is.
- Gebruik altijd valbeveiliging bij het werk in een hoogwerker, en bij werken op de ladder, als dit gezien de risico's noodzakelijk is (zie ook AI-blad Veilig werken met de ladder).
- Staak het werk op hoogte bij ongunstige weersomstandigheden (windkracht > 6 Bf, vorst, zware regen e.d.).

MEER INFORMATIE

- ▶ Arbocatalogus Bos en Natuur: www.arbocatalogusbosenatuur.nl
- ▶ AI-bladen en Veiligheidsinstructiebladen: www.vbne.nl, zoals veilig werken met ladder, hoogwerker, veilig plaatsen van nestkasten, veilig werken langs de weg.
- ▶ Checklist Veldhulpverlening op www.vbne.nl

Opleiding medewerkers bij werken op hoogte

- Boomverzorger: certificaat uitvoerder boomverzorging of European treeworker. Niveau is afhankelijk van het soort werkzaamheden.
 - Bij gebruik van hoogwerker of steiger: cursus voor gebruik steiger / hoogwerker.
 - Veldhulpverlening (VHV), reddend klimmen. (Zie checklist veldhulpverlening op www.vbne.nl)
- ▶ LET OP: ook voor grondwerkers is voldoende training / opleiding van belang om in noodgevallen adequaat te kunnen handelen.

STROOMSCHEMA STABIELE WERKPLEK OP HOOGTE

Toelichting

- Uitgangspunt bij werken op hoogte is dat een ladder geen werkplek is en alleen wordt gebruikt waar andere middelen niet kunnen worden ingezet, en voor stijgen en dalen (tot maximaal 10 meter, mits een ervaren klimmer).
- Beoordeel daarom vooraf met behulp van een taakrisicoanalyse (TRA) de situatie en gebruik het stroomschema 'stabiele werkplek op hoogte' om een bewuste keuze te maken voor het gebruik van hulpmiddelen zijnde:
 - 1 (Rol)steiger
 - 2 Hoogwerker of
 - 3 Werkplateau of trap
 - 4 Kies pas voor een ladder (bij valgevaar in combinatie met een positioneringssysteem) of voor klimmen als bovenstaande middelen niet mogelijk zijn. Houd daarbij rekening met de voorwaarden voor het gebruik van de ladder, zoals in het schema aangegeven. Gevaarlijke omstandigheden zijn bijvoorbeeld de aanwezigheid van een hek, betonnen paaltjes, stenen e.d.
- Een positioneringssysteem bestaat uit een harnasgordel met een enkele korte lijn met prusikstrop en karabiner. Hiermee wordt een werkpositie op hoogte gemaakt. Vóór het gebruik hiervan dient een goede instructie gegeven te worden. Laat alles eerst goed uitproberen op de grond.
- Leid medewerkers op voor het juiste gebruik van steigers / rolsteigers en/of hoogwerkers. Geef medewerkers duidelijke instructies bij het werken op een werkplateau / trap / ladder.
- Valbeveiliging is verplicht bij gebruik van de hoogwerker (aanlijnen in de werkbak).
- Bij het gebruik van materialen of apparatuur bij het werken op een ladder is het gewicht belangrijk, ook hoe handig de last vast te houden is. Zorg dat je altijd beide handen beschikbaar hebt bij het klimmen en dalen. Breng lasten daarom met een takel, rugzak of gordel naar boven.
- Werken met een gewicht tot 5 kilo mag, mits dit veilig kan. Is het gewicht meer dan 5 kilo dan moet er goed afgewogen worden of de ladder nog wel geschikt is. Werken met een gewicht van meer dan 10 kilo is niet toegestaan.
- Zorg er voor dat een ladder stevig staat en niet kan verzakken of wegglijden.

Economische beperkingen kunnen meewegen, maar slechts beperkt. Een keuze vanwege economische redenen mag nooit leiden tot een gevaarlijke werksituatie!